

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 10. marca 2022*

„Predhodno odločanje – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Člen 21 PDEU – Direktiva 2004/38/ES – Člen 7(1)(b) in člen 16 – Otrok, ki je državljan države članice in ki prebiva v drugi državi članici – Izvedena pravica do prebivanja tistega od staršev, ki je dejanski skrbnik tega otroka – Zahteva po celovitem zavarovalnem kritju za primer bolezni – Otrok, ki ima pravico do stalnega prebivanja za del zadevnih obdobjih“

V zadevi C-247/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (višje socialno sodišče, Severna Irska, Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 11. marca 2020, ki je na Sodišče prispela 7. aprila 2020, v postopku

VI

proti

The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, C. Lycourgos, predsednik četrtega senata, I. Jarukaitis, M. Ilešič (poročevalec) in A. Kumin, sodniki,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za VI najprej R. Drabble, QC, M. Black, solicitor, nato R. Drabble, QC, C. Rothwell in S. Park, solicitors,
- za norveško vlado K. Moe Winther, L. Furuholmen, T. Hostvedt Aarthun in T. Midttun Tobiassen, agenti,

* Jezik postopka: angleščina.

– za Evropsko komisijo E. Montaguti in J. Tomkin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. septembra 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 21 PDEU ter členov 7 in 16 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo VI in Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (davčna in carinska uprava, Združeno kraljestvo) (v nadaljevanju: HMRC) v zvezi s pravico osebe VI do prebivanja v Združenem kraljestvu v obdobjih od 1. maja 2006 do 20. avgusta 2006 in od 18. avgusta 2014 do 25. septembra 2016 ter upravičenjem te osebe do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka in družinskih dodatkov v teh obdobjih.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/38

- 3 V uvodnih izjavah 1, 2, 10 in 18 Direktive 2004/38 je navedeno:
    - „(1) Državljanstvo Unije podeljuje vsakemu državljanu Unije temeljno in individualno pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih v Pogodbi, in ukrepov, sprejetih za njeno izvajanje.
    - (2) Prosti pretok [Prosto gibanje] oseb predstavlja eno od temeljnih svoboščin notranjega trga, ki zajema področje brez notranjih meja, na katerem je zagotovljena svoboda v skladu z določbami [PDEU].
- [...]
- (10) Vendar osebe, ki uresničujejo svojo pravico do prebivanja, vseeno ne bi smele postati nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici v začetnem obdobju prebivanja. Zato bi morala biti pravica do prebivanja za državljane Unije in njihove družinske člane za obdobja, daljša od treh mesecev, zavezana pogojem.

[...]

(18) Da bi bila pravica do stalnega prebivališča [prebivanja] resnično sredstvo vključevanja v družbo države članice gostiteljice, v kateri državljan Unije prebiva, ta pravica, potem ko je pridobljena, ne bi smela biti podvržena nobenim pogojem. [...]"

4 Direktiva 2004/38 v členu 1(a) in (b) določa pogoje, ki urejajo uresničevanje pravice državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ter na pravico do stalnega prebivanja v državah članicah.

5 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„Za namene te direktive:

1) ‚Državljan Unije‘ pomeni vsako osebo, ki ima državljanstvo države članice;

2) ‚Družinski član‘ pomeni:

(a) zakonca;

(b) partnerja, s katerim je državljan Unije sklenil registrirano partnerstvo na podlagi zakonodaje države članice, če zakonodaja države članice gostiteljice obravnava registrirana partnerstva kot enakovredna zakonski zvezi in v skladu s pogoji, določenimi v ustrezni zakonodaji države članice gostiteljice;

(c) potomce v ravni črti, ki so mlajši od 21 let ali so vzdrževane osebe, in tiste zakonca ali partnerja, opredeljenega v točki (b);

(d) vzdrževane prednike v ravni črti in vzdrževane prednike v ravni črti zakonca ali partnerja, opredeljenega v točki (b);

[...]"

6 Poglavje III navedene direktive v členih od 6 do 15 vsebuje določbe v zvezi s pravico do prebivanja.

7 Člen 7 navedene direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja za več kot tri mesece“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Vsi državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev, če:

(a) so delavci ali samozaposlene osebe v državi članici gostiteljici ali

(b) imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim [svojim] prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici[,] in če imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici ali

(c) – so vpisani v zasebno ali javno ustanovo, ki jo država članica gostiteljica pooblasti ali financira na osnovi svoje zakonodaje ali upravne prakse, prvenstveno z namenom, da študirajo, kar vključuje poklicno usposabljanje, in

– imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici in zagotovijo ustreznemu nacionalnemu organu, z izjavo ali na kakšen drug enakovreden način, ki ga lahko izberejo, da imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim [svojim] prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici ali

(d) so družinski člani, ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije, ki izpolnjuje pogoje, navedene v točkah (a), (b) ali (c).

2. Pravica do prebivanja, predvidena v odstavku 1, se razširi na družinske člane, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije v državi članici gostiteljici, pod pogojem da takšen državljan Unije izpolnjuje pogoje, navedene v odstavku 1(a), (b) ali (c).“

8 Člen 12 Direktive 2004/38, naslovljen „Ohranitev pravice do prebivanja družinskih članov v primeru smrti ali odhoda državljana Unije“, v odstavku 2, druga alineja, določa:

„Pred pridobitvijo pravice do stalnega prebivališča [prebivanja] ostaja pravica do prebivanja zadevnih oseb zavezana zahtevi, da te osebe lahko dokažejo, da so delavci ali samozaposlene osebe ali da imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim [svojim] prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici in da imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici ali da so člani družine, že ustvarjene v državi članici gostiteljici, osebe, ki izpolnjuje te zahteve. [...]“

9 Člen 14 te direktive, naslovljen „Ohranitev pravice do prebivanja“, v odstavku 2, prvi pododstavek, določa:

„Državljeni Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja, predvideno v členih 7, 12 in 13, dokler izpolnjujejo pogoje določene v teh členih.“

10 Poglavje IV navedene direktive v členih od 16 do 21 vsebuje določbe, ki urejajo pravico do stalnega prebivanja.

11 V oddelku I Direktive 2004/38, naslovljenem „Upravičenost“, je člen 16, ki v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Državljeni Unije, ki zakonito prebivajo nepretrgano pet let v državi članici gostiteljici, imajo pravico do stalnega prebivanja [prebivanja] v tej državi. Pravica ni zavezana pogojem, predvidenim v poglavju III.

2. Odstavek 1 velja tudi za družinske člane, ki niso državljani države članice in ki zakonito prebivajo z državljanom Unije v državi članici gostiteljici nepretrgano pet let.“

Uredba (EU) št. 492/2011

12 V uvodni izjavi 1 Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL 2011, L 141, str. 1) je navedeno:

„Uredba (EGS) št. 1612/68 Sveta z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti je bila večkrat bistveno spremenjena. Zaradi jasnosti in racionalnosti bi bilo treba navedeno uredbo kodificirati.“

13 Člen 10 Uredbe št. 492/2011, ki ustreza členu 12 Uredbe št. 1612/68, določa:

„Otroci državljana države članice, ki je zaposlen ali je bil zaposlen na ozemlju druge države članice, imajo pravico dostopa do splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji kot državljani te države, če ti otroci prebivajo na njenem ozemlju.

Države članice si prizadevajo, da tem otrokom omogočijo čim boljše pogoje splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja.“

Sporazum o izstopu

- 14 Svet Evropske unije je s Sklepom (EU) 2020/135 z dne 30. januarja 2020 o sklenitvi Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (ESAE) (UL 2020, L 29, str. 1) v imenu Evropske unije in ESAE odobril ta sporazum (UL 2020, L 29, str. 7, v nadaljevanju: Sporazum o izstopu), ki je bil priložen k temu sklepu.
- 15 Člen 86 Sporazuma o izstopu, ki je naslovljen „Zadeve, ki tečejo pred Sodiščem Evropske unije“, v odstavkih 2 in 3 določa:
- „2. Sodišče Evropske unije ostane pristojno za predhodno odločanje o zadevah na predloge sodišč Združenega kraljestva, ki so bili vloženi pred koncem prehodnega obdobja.
3. Za namene tega poglavja se šteje, da je bil postopek sprožen pred Sodiščem Evropske unije [...] v trenutku, ko je bilo [bil] pisanje o začetku postopka [začetni procesni akt] registrirano [registriran] v tajništvu Sodišča [...].“
- 16 Člen 89(1) Sporazuma o izstopu določa:
- „Sodbe in sklepi Sodišča Evropske unije, sprejeti pred koncem prehodnega obdobja, ter take sodbe in sklepi, sprejeti v postopkih iz členov 86 in 87 po koncu prehodnega obdobja, so za Združeno kraljestvo in v njem v celoti zavezujoči.“
- 17 V skladu s členom 126 Sporazuma o izstopu se je prehodno obdobje začelo z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma, in sicer 1. februarja 2020, in končalo 31. decembra 2020.

Pravo Združenega kraljestva

- 18 Direktiva 2004/38 je bila v pravni red Združenega kraljestva prenesena z Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (uredba o priseljevanju (Evropski gospodarski prostor) iz leta 2006, v nadaljevanju: uredba o priseljevanju iz leta 2006), ki je bila pozneje konsolidirana z Immigration (European Economic Area) Regulations 2016 (uredba o priseljevanju (Evropski gospodarski prostor) iz leta 2016, v nadaljevanju: uredba o priseljevanju iz leta 2016).
- 19 V členu 4(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 so opredeljene različne kategorije državljanov Unije, navedene v členu 7(1), točke od (a) do (c), Direktive 2004/38, in sicer delavci, samozaposlene osebe, ekonomsko samozadostne osebe in študenti. V tem členu 4(1)(c) je „ekonomsko samozadostna oseba“ opredeljena kot oseba, ki ima dovolj sredstev, da med svojim prebivanjem ne postane breme sistema socialne pomoči Združenega kraljestva, in ki ima celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v Združenem kraljestvu.
- 20 Člen 4(3) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 glede družinskih članov ekonomsko samozadostne osebe, katerih pravica do prebivanja je odvisna od pravice te osebe, določa, da je zahteva po celovitem zavarovalnem kritju za primer bolezni v Združenem kraljestvu izpolnjena le, če se tako kritje nanaša tako na to osebo, kot na družinske člane.

- 21 Člen 6(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 opredeljuje pojem „usposobljene osebe“ za namene navedene uredbe. V skladu s tem členom 6(1)(d) pojem „usposobljena oseba“ vključuje ekonomsko samozadostne osebe v smislu člena 4(1)(c) te uredbe.
- 22 V skladu s členom 14(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 ima usposobljena oseba pravico prebivati v Združenem kraljestvu, dokler ostane usposobljena.
- 23 V skladu s členom 15(1)(a) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 državljani Evropskega gospodarskega prostora (EGP), ki je v skladu s to uredbo prebival v Združenem kraljestvu nepretrgano pet let, tam pridobi pravico do stalnega prebivanja. Na podlagi tega člena 15(1)(b) enako velja za družinskega člana državljan EGP, ki ni državljani države članice, vendar je v skladu s to uredbo prebival s tem državljanom v Združenem kraljestvu nepretrgano pet let.
- 24 Člen 16 uredbe o priseljevanju iz leta 2016, ki ustreza členu 15a uredbe o priseljevanju iz leta 2006, določa pogoje, pod katerimi je mogoče osebi priznati izvedeno pravico do prebivanja v Združenem kraljestvu. V skladu s členom 16(1) in (2) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 ima oseba, ki je dejanski skrbnik državljan EGP, ki prebiva v Združenem kraljestvu, izvedeno pravico do prebivanja v tej državi, če je zadevni državljani EGP mlajši od 18 let, prebiva v Združenem kraljestvu kot ekonomsko samozadostna oseba in ne bi mogel ostati v Združenem kraljestvu, če bi ta oseba zapustila Združeno kraljestvo za nedoločen čas.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 25 Oseba VI je pakistanska državljanica, ki s svojim možem, prav tako pakistanskim državljanom, in štirimi otroki prebiva na Severnem Irskem (Združeno kraljestvo). Leta 2004 se je tam rodil njen sin, ki je irski državljani.
- 26 Oseba VI in njen mož imata zadostna sredstva za preživljanje sebe in svoje družine. Natančneje, mož osebe VI je bil zaposlen in je bil zavezanec za plačilo davka v vseh obdobjih, obravnavanih v postopku v glavni stvari. Oseba VI, ki je najprej skrbela za otroke, je zaposlena in je davčna zavezanka od aprila 2016.
- 27 Med strankama v postopku v glavni stvari ni sporno, da imajo oseba VI in njena družina – vsaj v obdobju od 17. avgusta 2006 do 16. avgusta 2014 – celovito zavarovalno kritje za primer bolezni in da je zato imela oseba VI na podlagi člena 15a(1) in (2) uredbe o priseljevanju iz leta 2006 izvedeno pravico do prebivanja kot oseba, ki ima v glavnem skrbništvo nad otrokom, ki je „ekonomsko samozadosten“ državljani EGP.
- 28 Med tema strankama prav tako ni sporno, da je sin osebe VI, ker je v Združenem kraljestvu zakonito prebival nepretrgano pet let, pridobil pravico do stalnega prebivanja v Združenem kraljestvu.
- 29 Stranki v postopku v glavni stvari pa se ne strinjata glede pravice osebe VI, da je za obdobji od 1. maja 2006 do 20. avgusta 2006 in od 18. avgusta 2014 do 25. septembra 2016 upravičena, na eni strani, do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka in, na drugi strani, do družinskih dodatkov. Tožbi v zvezi s sporoma o glavni stvari, v katerih odloča predložitveno sodišče, je to združilo za namene tega predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker imata isti predmet, in sicer pravico osebe VI do prebivanja v Združenem kraljestvu v zadevnih obdobjih.

- 30 Po mnenju HMRC oseba VI nima take pravice, ker za ti celotni obdobji ni imela celovitega zavarovalnega kritja za primer bolezni. Zato za ti obdobji ne bi mogla biti upravičena niti do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka niti do družinskih dodatkov. Vendar pa HMRC zdaj priznava, da od osebe VI ni mogoče izterjati zneska morebitnega preplačila, ker ta pomembnih dejstev nikoli ni niti napačno predstavila niti ni šlo za to, da jih ne bi razkrila.
- 31 V teh okoliščinah je Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (višje socialno sodišče, Severna Irska, Združeno kraljestvo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali mora imeti otrok z dovoljenjem za stalno prebivanje v EGP celovito zavarovalno kritje za primer bolezni, zato da obdrži pravico do prebivanja, kot bi jo obdržal kot ekonomsko samozadostna oseba v skladu s členom 4(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016?
  2. Ali je zahteva iz člena 4(3)(b) uredbe o priseljevanju iz leta 2016 – v skladu s katero je zahteva po celovitem zavarovalnem kritju za primer bolezni v Združenem kraljestvu v primeru študenta ali ekonomsko samozadostne osebe iz člena 16(2)(b)(ii) uredbe iz leta 2016 izpolnjena le, če to kritje zajema tako to osebo kot tudi vse njene upoštevne družinske člane – glede na člen 7(1) Direktive 2004/38 in sodbo Sodišča z dne 23. februarja 2010, Teixeira (C-480/08, EU:C:2010:83, točka 70), na podlagi prava Unije nezakonita?
  3. Ali se glede na sodbo iz leta 2014 v zadevi Ahmad proti Secretary of State for the Home Department (Civ 988, točka 53) šteje, da so veljavni sporazumi o recipročnosti, ki se nanašajo na skupno potovalno območje, sklenjeni glede kritja zdravstvenega zavarovanja med Združenim kraljestvom in Republiko Irsko, „sporazumi o recipročnosti“ in zato zagotavljajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni za namene člena 4(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016?“

Pristojnost Sodišča

- 32 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora Sodišče preizkusiti okoliščine, v katerih mu je nacionalno sodišče predložilo zadevo, da preveri, ali je zanjo pristojno (sodba z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C 709/20, EU:C:2021:602, točka 45 in navedena sodna praksa).
- 33 V zvezi s tem iz člena 19(3)(b) PEU in člena 267, prvi odstavek, PDEU izhaja, da je Sodišče pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov institucij Unije. Drugi odstavek tega člena 267 v bistvu določa, da če se v zadevi, ki jo obravnava sodišče države članice, postavi vprašanje, ki je lahko predmet predhodnega odločanja, lahko to sodišče, če meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.
- 34 V obravnavanem primeru je 1. februarja 2020, ko je začel veljati Sporazum o izstopu, Združeno kraljestvo izstopilo iz Unije in tako postalo tretja država. Iz tega sledi, da se sodišča te države od tega datuma ne morejo več šteti za sodišča države članice.
- 35 Vendar ta sporazum v členu 126 določa prehodno obdobje od datuma začetka veljavnosti navedenega sporazuma, in sicer od 1. februarja 2020, do 31. decembra 2020. Člen 127 tega sporazuma določa, da se v tem obdobju, razen če ni s tem sporazumom določeno drugače, za

Združeno kraljestvo in v njem uporablja pravo Unije, ki ima enake pravne učinke kot v Uniji in njenih državah članicah ter se razlaga in uporablja po enakih metodah in splošnih načelih, kot se uporabljajo v Uniji.

- 36 Člen 86 Sporazuma o izstopu v odstavku 2 določa tudi, da Sodišče ostane pristojno za predhodno odločanje o zadevah na predloge sodišč Združenega kraljestva, ki so bili vloženi pred koncem prehodnega obdobja. Poleg tega se na podlagi člena 86(3) tega sporazuma šteje, da je bil predlog za sprejetje predhodne odločbe vložен v smislu tega odstavka 2 v trenutku, ko je bil začetni procesni akt registriran v tajništvu Sodišča.
- 37 Sodišče Združenega kraljestva je ta predlog za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču vložilo 7. aprila 2020, to je pred koncem prehodnega obdobja, v okviru sporov iz postopkov v glavni stvari v zvezi s pravico osebe VI do prebivanja v Združenem kraljestvu v obdobjih od 1. maja 2006 do 20. avgusta 2006 in od 18. avgusta 2014 do 25. septembra 2016 ter pravico te osebe do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka in družinskih dodatkov v teh obdobjih.
- 38 Iz tega sledi, na eni strani, da se položaj iz postopka v glavni stvari nanaša na obdobja pred izstopom Združenega kraljestva iz Unije in pred iztekom prehodnega obdobja ter torej spada na področje uporabe *ratione temporis* prava Unije. Na drugi strani je Sodišče pristojno za predhodno odločanje o predlogu predložitvenega sodišča na podlagi člena 86(2) tega sporazuma v delu, v katerem se želi s tem predlogom pridobiti razlaga prava Unije.

Predlog za obravnavanje po hitrem postopku

- 39 Predložitveno sodišče Sodišču predlaga, naj to zadevo obravnava po hitrem postopku, določenem v členu 105(1) Poslovnika Sodišča. To sodišče tega predloga sicer samo ni obrazložilo, vendar je iz njegove predložitvene odločbe razvidno, da je bil vložен na podlagi tovrstnega predloga osebe VI in da je slednja nujnost uporabe tega postopka utemeljila, prvič, s tem, da se je 31. decembra 2020 izteklo prehodno obdobje, določeno s Sporazumom o izstopu, po katerem naj bi bilo težje izvršiti sodbo Sodišča, drugič, z dejstvom, da naj bi HMRC od nje še vedno zahtevala vračilo zneskov, ki so ji bili po njegovem mnenju neupravičeno izplačani na podlagi davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka, in tretjič, z okoliščino, da od oktobra 2016 oseba VI ne prejema socialnih dajatev, do katerih naj bi bila po svojem mnenju upravičena.
- 40 Člen 105(1) Poslovnika določa, da lahko predsednik Sodišča, če je treba zadevo zaradi njene narave obravnavati v kar najkrajšem času, na predlog predložitvenega sodišča ali izjemoma po uradni dolžnosti po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca odloči, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku.
- 41 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je ta hitri postopek postopkovni instrument, namenjen odzivu na položaj izjemne nujnosti (sodba z dne 21. decembra 2021, *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 42 V obravnavanem primeru je predsednik Sodišča – po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca – s sklepom z dne 20. julija 2020 predlog, naj se ta zadeva obravnava po hitrem postopku, zavrnil.

- 43 Prvič, glede trditve o izteku prehodnega obdobja, določenega s Sporazumom o izstopu, je namreč iz člena 89(1) tega sporazuma v povezavi z njegovim členom 86(2) razvidno, da so predhodne odločbe, ki jih Sodišče sprejme po koncu prehodnega obdobja na predlog sodišča Združenega kraljestva, ki je bil vložen pred iztekom tega obdobja, za Združeno kraljestvo in v njem v celoti zavezujoče.
- 44 Drugič, v zvezi s trditvijo, da naj bi HMRC še vedno skušala doseči izterjavo zneskov, ki naj bi bili po njenem mnenju neupravičeno izplačani iz naslova davčnih dobropisov za vzdrževanega otroka, iz dejanskih ugotovitev predložitvenega sodišča – ki je edino pristojno v zvezi s tem – v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, povzetih v točki 30 te sodbe, izhaja, da se HMRC zdaj strinja s tem, da zneska morebitnega preplačila od osebe VI ni mogoče izterjati, ker slednja dejstev nikoli ni niti napačno predstavila niti ni šlo za to, da jih ne bi razkrila.
- 45 Tretjič, v zvezi z dejstvom, da oseba VI od oktobra 2016 ne prejema socialnih dajatev, do katerih naj bi bila po svojem mnenju upravičena, je treba ugotoviti, da tudi če bi morale sodne odločbe v sporih o glavni stvari, ki se nanašajo na obdobja pred tem datumom, za HMRC povzročiti obveznost, da te dajatve izplača tudi za naknadna obdobja po tem datumu, iz spisa, predloženega Sodišču, ne izhaja, da bi neplačilo navedenih dajatev lahko povzročilo, da bi bila oseba VI in njena družina izpostavljeni materialnemu pomanjkanju, ki bi lahko upravičilo obravnavo po hitrem postopku (glej v zvezi s tem sodbo z dne 15. julija 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 44). Niti interes posameznikov, da se čim prej določi obseg pravic, ki jih imajo na podlagi prava Unije, naj bo ta interes še tako pomemben in upravičen, niti gospodarsko ali družbeno občutljiva narava spora o glavni stvari pa sama ne pomenita, da je treba zadevo obravnavati po hitrem postopku v smislu člena 105(1) Poslovnika (glej v tem smislu sklep z dne 26. novembra 2020, *DSK Bank in FrontEx International*, C-807/19, EU:C:2016:967, točka 38).
- 46 V teh okoliščinah ni razvidno – ob upoštevanju informacij, predloženih Sodišču – da bi bila obravnavana zadeva tako nujna, da bi bilo izjemoma upravičeno odstopanje od običajnih postopkovnih pravil, ki se uporabljajo na področju predhodnega odločanja.

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 47 Opozoriti je treba, da sistem sodelovanja, ki ga določa člen 267 PDEU, temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem. V okviru postopka, ki je bil uveden na podlagi tega člena, morajo nacionalne določbe razlagati sodišča držav članic, in ne Sodišče, ki prav tako ni pristojno za odločanje o skladnosti pravnih pravil nacionalnega prava z določbami prava Unije. Pristojno pa je, da nacionalnemu sodišču da vse napotke za razlago prava Unije, ki mu lahko omogočijo presojo združljivosti notranjih pravnih pravil z ureditvijo Unije (sodba z dne 18. novembra 2020, *Syndicat CFTC*, C-463/19, EU:C:2020:932, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 48 Poleg tega mora Sodišče v okviru tega postopka sodelovanja nacionalnemu sodišču podati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. Zato mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (sodba z dne 15. julija 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 61 in navedena sodna praksa). V zvezi s tem mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in

zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe zbrati elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (sodba z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točka 34 in navedena sodna praksa).

- 49 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da med strankama v postopku v glavni stvari ni sporno, da ima oseba VI zadostna sredstva za to, da lahko skrbi zase in za svojega sina, državljan Unije, rojenega leta 2004, in da sta vsaj v obdobju od 17. avgusta 2006 do 16. avgusta 2014 imela celovito zavarovalno kritje za primer bolezni. Iz tega izhaja, da sta sin osebe VI in ona sama – kot tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik – ves čas tega obdobja imela pravico do prebivanja v Združenem kraljestvu na podlagi člena 21(1) PDEU in člena 7(1)(b) Direktive 2004/38 (glej po analogiji sodbi z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točke od 42 do 47, in z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točke od 41 do 53).
- 50 Sin osebe VI, ki je tako v Združenem kraljestvu zakonito prebival nepretrgoma več kot pet let, je najpozneje 17. avgusta 2011 pridobil pravico do stalnega prebivanja v tej državi na podlagi člena 16(1) Direktive 2004/38.
- 51 Spora o glavni stvari se nanašata na pravico osebe VI do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka in do družinskih dodatkov, na eni strani, za obdobje pred 17. avgustom 2006, v katerem njen sin še ni imel pravice do stalnega prebivanja v Združenem kraljestvu na podlagi člena 16(1) Direktive 2004/38, in na drugi strani, za obdobje po 16. avgustu 2014, v katerem je ta imel tako pravico. Po mnenju HMRC oseba VI za ti obdobji ne more biti upravičena niti do davčnega dobropisa za vzdrževanega otroka niti do družinskih dodatkov, ker v navedenih obdobjih ni imela celovitega zavarovalnega kritja za primer bolezni in zato ni imela izvedene pravice do prebivanja v Združenem kraljestvu.
- 52 Predložitveno sodišče želi z vprašanji tako izvedeti, v kolikšnem obsegu se je zahteva po celovitem zavarovalnem kritju za primer bolezni v državi članici gostiteljici, določena v členu 7(1)(b) Direktive 2004/38, uporabljala za osebo VI in za njenega sina v istih obdobjih, in če je to ustrezno, ali je zavarovalno kritje, ki sta ga imela, zadostovalo za izpolnitev te zahteve. Zato je treba vprašanja preoblikovati v tem smislu.

Prvo vprašanje

- 53 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 21 PDEU in člen 16(1) Direktive 2004/38 razlagati tako, da morata otrok, ki je državljan Unije in ki je pridobil pravico do stalnega prebivanja, ter tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v smislu člena 7(1)(b) te direktive, da bi ohranila svojo pravico do prebivanja v državi gostiteljici.
- 54 V zvezi s tem otrokom, ki je državljan Unije, je treba poudariti, da člen 16(1) Direktive 2004/38 izrecno določa, da pravica do stalnega prebivanja, ki jo državljan Unije pridobijo po tem, ko v državi članici gostiteljici zakonito prebivajo nepretrgano pet let, „ni zavezana pogojem, predvidenim v poglavju III“. Za to pravico torej med drugim ne veljajo pogoji iz člena 7(1)(b) te direktive, in sicer da imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane ter celovito zavarovalno kritje za primer bolezni.

- 55 V uvodni izjavi 18 te direktive je v zvezi s tem navedeno: „[d]a bi bila pravica do stalnega prebivališča [prebivanja] resnično sredstvo vključevanja v družbo države članice gostiteljice, v kateri državljani Unije prebiva, ta pravica, potem ko je pridobljena, ne bi smela biti podvržena nobenim pogojem“.
- 56 Glede tistega od staršev, ki je državljani tretje države in ki je dejanski skrbnik navedenega otroka, je treba poudariti, da se člen 16(2) Direktive 2004/38, v skladu s katerim odstavek 1 tega člena velja tudi za družinske člane, ki niso državljani države članice in ki zakonito prebivajo z državljanom Unije v državi članici gostiteljici nepretrgano pet let, ne uporablja za položaj tega od staršev.
- 57 Kot je namreč razvidno iz člena 2, točka 2, Direktive 2004/38, je pojem „družinski član“ v smislu te direktive glede prednikov državljanov Unije omejen na „vzdrževane prednike v ravni črti“. Če torej mladoletnega državljanov Unije vzdržuje eden od njegovih staršev, ki je državljani tretje države, se zadnjenavedeni ne more sklicevati na status „vzdrževanega“ prednika v ravni črti v smislu navedene direktive, da bi pridobil pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 58 Kljub temu iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je za pravico do stalnega prebivanja v državi članici gostiteljici, ki jo pravo Unije podeljuje mladoletnemu državljanu druge države članice – za zagotovitev polnega učinka te pravice do prebivanja – treba šteti, da na podlagi člena 21 PDEU nujno vključuje pravico za tistega od staršev, ki je dejanski skrbnik tega mladoletnega državljanov Unije, da z njim prebiva v državi članici gostiteljici, in to ne glede na državljanstvo tega od staršev (glej v tem smislu sodbi z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točki 45 in 46, ter z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točki 51 in 52).
- 59 Iz tega sledi, da se neuporaba pogojev, določenih zlasti v členu 7(1)(b) Direktive 2004/38, potem ko je navedeni mladoletnik pridobil pravico do stalnega prebivanja na podlagi člena 16(1) te direktive, na podlagi člena 21 PDEU razteza na tega od staršev.
- 60 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 21 PDEU in člen 16(1) Direktive 2004/38 razlagati tako, da niti otrok, ki je državljani Unije in ki je pridobil pravico do stalnega prebivanja, niti tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, nista dolžna imeti celovitega zavarovalnega kritja za primer bolezni v smislu člena 7(1)(b) te direktive, da bi ohranila svojo pravico do prebivanja v državi gostiteljici.

Drugo vprašanje

- 61 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 21 PDEU in člen 7(1)(b) Direktive 2004/38 razlagati tako, da morata v zvezi z obdobji, pred katerimi je otrok, državljani Unije, pridobil pravico do stalnega prebivanja v državi gostiteljici, tako ta otrok – kadar se zanj na podlagi tega člena 7(1)(b) zahteva pravica do prebivanja – kot tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v smislu te direktive.
- 62 V skladu s členom 7(1)(b) Direktive 2004/38 imajo vsi državljani Unije pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev, vendar krajšem od petih let, „če imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim [svojim] prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici[,] in če imajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici“.

- 63 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah 48 in 49 sklepnih predlogov, kljub določeni dvoumnosti besedila te določbe v njeni angleški različici, pa iz drugih jezikovnih različic navedene določbe, kot so nemška, španska, francoska in italijanska, ter iz splošne sistematike in namena Direktive 2004/38 jasno izhaja, da morajo na podlagi iste določbe ne le državljani Unije, ampak tudi njegovi družinski člani, ki z njim prebivajo v državi gostiteljici, imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni.
- 64 V zvezi s tem je treba podobno poudariti, kot je bilo opozorjeno v točki 58 te sodbe, da čeprav tisti od staršev, ki je dejanski skrbnik mladoletnega državljanca Unije, sicer ne spada med njegove družinske člane v smislu Direktive 2004/38, pa se pravica do prebivanja, daljša od treh mesecev in krajša od petih let, ki je s to direktivo podeljena temu mladoletnemu državljanu Unije – za zagotovitev polnega učinka te pravice do prebivanja – na podlagi člena 21 PDEU vseeno razteza na tega od staršev.
- 65 Zato je za ugotovitev, ali ima tisti od staršev, ki je državljani tretje države, takšno pravico do prebivanja zaradi položaja svojega otroka, ki je državljani Unije, treba preučiti, ali ta otrok izpolnjuje pogoje iz člena 7(1)(b) Direktive 2004/38. Za namene te preučitve je treba za te pogoje šteti, da se smiselno uporabljajo za tega od staršev.
- 66 Sodišče je že imelo priložnost presoditi, da iz člena 7(1)(b) Direktive 2004/38, v povezavi z uvodno izjavo 10 in s členom 14(2) te direktive tako izhaja, da mora imeti ekonomsko neaktiven državljani Unije med celotnim obdobjem prebivanja na ozemlju države članice gostiteljice, ki je daljše od treh mesecev in krajše od petih let, med drugim celovito zavarovalno kritje za primer bolezni zase in za svoje družinske člane, da ne bi postal nesorazmerno breme za javne finance te države članice (sodba z dne 15. julija 2021, A (Javna zdravstvena oskrba), C-535/19, EU:C:2021:595, točke od 53 do 55).
- 67 Glede položaja otroka, državljanca Unije, ki prebiva v državi gostiteljici s tistim od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, je ta zahteva izpolnjena, če ima ta otrok celovito zavarovalno kritje za primer bolezni, ki krije njegovega starša, in obratno, če ima ta od staršev tako zavarovanje, ki krije otroka (glej po analogiji sodbo z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točke od 29 do 33).
- 68 V obravnavani zadevi je iz spisa razvidno, da sta bila oseba VI in njen sin v zadevnem obdobju, in sicer od 1. maja 2006 do 20. avgusta 2006, vključena v javni sistem zdravstvenega zavarovanja Združenega kraljestva, ki ga brezplačno zagotavlja National Health Service (nacionalna zdravstvena služba).
- 69 V zvezi s tem je treba opozoriti, da čeprav lahko država članica gostiteljica – ob spoštovanju načela sorazmernosti – pogojuje vključitev ekonomsko neaktivnega državljanca Unije, ki prebiva na njenem ozemlju na podlagi člena 7(1)(b) Direktive 2004/38, v svoj sistem javnega zdravstvenega zavarovanja s pogoji, katerih namen je, da ta državljani ne postane nesorazmerno breme za javne finance navedene države članice, kot sta pogoj, da navedeni državljani sklone ali ohrani celotno zasebno zdravstveno zavarovanje, ki navedeni državi članici omogoča, da se ji povrnejo stroški zdravljenja istega državljanca, ki so ji nastali, ali pogoj, da navedeni državljani plačuje prispevek v javni sistem zdravstvenega zavarovanja te iste države članice (sodba z dne 15. julija 2021, A (Javna zdravstvena oskrba), C-535/19, EU:C:2021:595, točka 59), pa ostane dejstvo, da kadar je državljani Unije vključen v takšen javni sistem zdravstvenega zavarovanja države članice gostiteljice, ima celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v smislu tega člena 7(1)(b).

- 70 Poleg tega bi bilo v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari – v katerem je zadevni ekonomsko neaktiven državljani Unije otrok, čigar tisti od staršev, ki je državljani tretje države, je bil v zadevnem obdobju zaposlen in je bil v državi gostiteljici zavezanec za plačilo davka – nesorazmerno, da se temu otroku in tistemu od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, zavrne pravica do prebivanja na podlagi člena 7(1)(b) Direktive 2004/38 samo zato, ker sta bila v tem obdobju brezplačno vključena v sistem javnega zdravstvenega zavarovanja te države. Ni namreč mogoče šteti, da ta brezplačna vključenost v teh okoliščinah pomeni nesorazmerno breme za javne finance navedene države.
- 71 Nazadnje, v delu, v katerem se predložitveno sodišče v svojem drugem vprašanju sklicuje na točko 70 sodbe z dne 23. februarja 2010, Teixeira (C-480/08, EU:C:2010:83), je treba ugotoviti, da ta sodba v tej zadevi ni upoštevana. Res je, da je Sodišče presodilo, da za pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, ki jo ima tisti od staršev, ki je dejanski skrbnik otroka, ki uresničuje pravico do izobraževanja v skladu s členom 12 Uredbe št. 1612/68, ne velja pogoj, da mora ta od staršev imeti zadostna sredstva, da med obdobjem svojega prebivanja ne bi postal breme za sistem socialne pomoči te države članice, in celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v tej državi članici. Vendar tako člen 12 Uredbe št. 1612/68 kot tudi člen 10 Uredbe št. 492/2011, ki je prvonavedenega nadomestil, podeljujeta pravice zgolj otrokom družine državljanov države članice, ki je zaposlen ali je bil zaposlen na ozemlju države članice gostiteljice. Mož osebe VI in oče zadevnega otroka pa je državljani tretje države.
- 72 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 21 PDEU in člen 7(1)(b) Direktive 2004/38 razlagati tako, da morata v zvezi z obdobji, pred katerimi je otrok, državljani Unije, pridobil pravico do stalnega prebivanja v državi gostiteljici, tako ta otrok – kadar se zanj na podlagi tega člena 7(1)(b) zahteva pravica do prebivanja – kot tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v smislu te direktive.

Tretje vprašanje

- 73 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem želi izvedeti, ali je treba po sodbi, ki jo je leta 2014 izdalo Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (višje sodišče (Anglija in Wales) (civilni oddelek), Združeno kraljestvo), veljavne sporazume o recipročnosti, ki se nanašajo na skupno potovalno območje in se uporabljajo za zdravstveno zavarovanje med Združenim kraljestvom in Irsko, šteti za „sporazume o recipročnosti“ in zato zagotavljajo celovito zavarovalno kritje za primer bolezni za namene člena 4(1) uredbe o priseljevanju iz leta 2016.
- 74 Ob upoštevanju uvodnih ugotovitev, navedenih v točkah od 47 do 52 te sodbe, je sicer to vprašanje očitno mogoče preoblikovati tako, da predložitveno sodišče z njim Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1)(b) Direktive 2004/38 razlagati tako, da sporazumi o recipročnosti, kot so tisti veljavni sporazumi, ki se nanašajo na skupno potovalno območje in se uporabljajo za zdravstveno zavarovanje med Združenim kraljestvom in Irsko, lahko izpolnjujejo zahtevo po razpolaganju s celovitim zavarovalnim kritjem za primer bolezni v smislu te določbe, vendar pa je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče v zvezi s tem ni predložilo nobene informacije v zvezi z vsebino teh sporazumov in njihovo upoštevnostjo v okviru spora o glavni stvari.
- 75 V skladu z ustaljeno sodno prakso pa nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da opredeli pravni in dejanski okvir, v katerega se umeščajo vprašanja, ki jih postavlja, ali vsaj razloži dejstva, ki so bila podlaga za ta vprašanja. Predložitvena odločba mora poleg tega vsebovati jasne razloge, iz katerih se nacionalno sodišče sprašuje o razlagi

prava Unije in iz katerih meni, da je treba Sodišču postaviti vprašanje za predhodno odločanje (sodba z dne 25. marca 2021, Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, točka 49 in navedena sodna praksa).

- 76 Te zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe so izrecno določene v členu 94 Poslovnika, ki ga mora predložitveno sodišče v okviru sodelovanja, uvedenega s členom 267 PDEU, spoštovati (sodba z dne 25. marca 2021, Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, točka 50 in navedena sodna praksa). Nanje je opozorjeno tudi v Priporočilih Sodišča Evropske unije nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (UL 2019, C 380, str. 1).
- 77 Ker v obravnavanem primeru predlog za sprejetje predhodne odločbe ne izpolnjuje navedenih zahtev, kar zadeva tretje vprašanje, je to vprašanje nedopustno.

Stroški

- 78 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

- 1. Člen 21 PDEU in člen 16(1) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC je treba razlagati tako, da niti otrok, ki je državljan Unije in ki je pridobil pravico do stalnega prebivanja, niti tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, nista dolžna imeti celovitega zavarovalnega kritja za primer bolezni v smislu člena 7(1)(b) te direktive, da bi ohranila svojo pravico do prebivanja v državi gostiteljici.**
- 2. Člen 21 PDEU in člen 7(1)(b) Direktive 2004/38 je treba razlagati tako, da morata v zvezi z obdobji, pred katerimi je otrok, državljan Unije, pridobil pravico do stalnega prebivanja v državi gostiteljici, tako ta otrok – kadar se zanj na podlagi tega člena 7(1)(b) zahteva pravica do prebivanja – kot tisti od staršev, ki je njegov dejanski skrbnik, imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v smislu te direktive.**

Podpisi